

Fortællinger fra fremmedsprogprojekterne

5. klasse lærer engelsk med PhotoStory og StoryLine

Uformel læring

Uformel læring er karakteriseret ved hovedsageligt at foregå uden for den institutionaliserede undervisning og er et *middel* til læring i forbindelse med en række aktiviteter. For analytisk at forstå børns uformelle læreprocesser anvendes erfaringer fra forskningsprojektet *Børns opvækst med interaktive medier – i et fremtidsperspektiv*, hvor det har været muligt at indkredse uformelle læringsformer i lyset af børns forskellige digitale aktiviteter som fx chat, online-spil, produktion af profiler og hjemmesider. Til forskel fra den uformelle læring foregår formel læring typisk i deciderede undervisningsinstitutioner med læring som et overordnet *mål* for de aktiviteter, som foregår. Når børn i fritiden spiller online-spil, lærer de sig nye engelske ord og sætninger som et middel til aktivt at kunne spille med i spillet. Men når eleverne i skolen gennem forskellige didaktisk tilrettelagte aktiviteter lærer nye engelske ord og sætninger, så er målet for aktiviteterne at lære engelsk.

I skolen er læring altså et *mål* for de aktiviteter, der finder sted. I fritiden er læring for børnene et *middel* til fx at være med i leg, at kunne spille computerspil, at chatte og at lave hjemmesider. For at kunne lege er børnene nødt til at lære noget. På den måde bliver læring en forudsætning for og en integreret del af legen, hvor det for børnene handler om at være i en god situation.

I børns fritidskultur kan der iagttages forskellige uformelle læringsformer. Det drejer sig om *læringshierarkier, læringsfællesskaber og læringsnetværk*, som fungerer i forskellige sammenhænge (for nærmere beskrivelse af disse læringsformer se hovedrapport under Læring). De enkelte læringsformer kan siges at udgøre et sæt af læringsstrategier, som er de fremgangsmåder, børnene anvender for at opnå færdigheder og for at få viden om noget specifikt. Endvidere beskriver den enkelte læringsform de organisationsformer, børn konstruerer eller etablerer for at lære. Børns uformelle læringsformer er ofte effektive måder at lære på, hvorfor det er vigtigt i skolen at give plads til disse læringsformer, ligesom de må medtænkes i den måde, som undervisning og læreprocesser organiseres på i skolen

Vi er en familie et sted i verden, hvor man taler engelsk

Ud fra Storyline-pædagogik er klassen opdelt i grupper, der hver udgør en familie med far, mor og børn i et engelsktalende land. Hver elev har en rolle i familien, og opgaven er at fremstille fortællinger om familien i PhotoStory. Læreren har forberedt en lokalitet i *Google Earth* til hver gruppe – det er der, hvor familien bor. Når gruppen har zoomet sig ind på det sted, hvor de bor, skal de – ved at søge på internettet - finde ud af, hvad netop deres rolle interesserer sig for, og hvad man laver, når man bor på lige netop det sted i verden.

Grupperne er organiseret, så eleverne kan hjælpe hinanden – en er god til computer, andre til stavning og engelsk. Forløbet er organiseret, så der er længere tid til rådighed – fra to lektioner til halve dage.

Familierne fortæller skiftevis om deres opgave, og derefter repeterer klassen, hvad dagens arbejde går ud på. Det hele foregår på engelsk. Grupperne går selv til deres foretrukne arbejdspladser og begynder at arbejde. Eleverne færdes frit mellem pc-lokalet med stationære pc'er og klasselokalet, et hyggerum og fællesarealerne, hvor de bruger bærbare pc'er og trådløst net. Grupperne skal blot huske at fortælle læreren, hvor de går hen, og snart er de spredt for alle vinde.

Helene, Sofie og Magnus sidder i hyggerummet og tegner deres hobbyer. De har valgt at bruge tegneprogrammet *PaintShop* i stedet for at finde billeder på nettet. De taler i fællesskab om motivet, mens Sofie laver tegningen. *"Vi laver tegninger først, for vi er hurtige til at skrive engelsk"*, fortæller de. *"Hvad skal vi skrive?"* De snakker sammen om historien og begynder at skrive.

I computerrummet sidder Mette, Line og den generte Janus. I dag vil de fortælle om familiens job, og de begynder med at finde billeder. Pigerne opfordrer Janus til at være med: *"Vil du ikke finde billeder af en lærer?"*. Det vil han gerne. Da de har fundet alle deres billeder og lagt dem op i PhotoStory, skal de i gang med at lave lyd til historien. Det er Janus, der speaker, og pigerne hjælper ham med at øve udtalen. Det går rigtig godt, og han ser glad ud, da de genhører speaken. Han er ikke den eneste, der får sådan en god oplevelse. Ved det andet bord sidder Nete og den fagligt svage Holger. De har lavet fem billeder og skrevet på det første. Ved fælles hjælp får de skrevet *"Here is dad. He is flying"*. Nu skal Holger prøve at speake. De øver sig i fællesskab med at sige sætningen rigtigt, og Holger taler i mikrofonen. Da det lykkes for ham at sige sætningen uden at hakke i det, ser han stolt ud, men da han hører sin speak, er hans ansigtsudtryk guld værd!

Heidi og Sara har lavet en historie om, at deres mor er død i en trafikulykke. De søger efter "døde" i Google, og der kommer nogle ret væmmelige billeder op fra tsunamien i 2004. *"Adr, det er uhyggeligt. Kom, vi skriver vores navne i stedet for"*, siger Sara og skriver sit navn. Det første billede er ret bimbo-agtigt. *"Sådan en skal jeg fandme ikke være!"* Hun prøver nu med "Heidi" og finder et billede af en pige *"... hun ligner én, der har mistet sin mor... Lad os finde en far, han skal være en ung mand"*. De skriver "Far" og finder en rockstjerne med halvlangt hår og skæg. De mener, at han er for ung, og beslutter sig for en kontoragtig mand i jakkesæt med briller. Nu er de klar til at speake ... men snart er de ved at dø af grin i stedet for. Til sidst lykkes det at få taget en dyb indånding og få speaken i hus. De har lavet en rigtig god historie.

Da de to timer er gået, husker alle grupperne at gemme deres arbejde og pakke headset og ledninger sammen. Det er meget lidt, læreren behøver at sige.

Analyse

Et sådant forløb favner den fulde formålsbeskrivelse for engelsk. Dannelsesformålet er indarbejdet gennem den research, der er nødvendig for at udfylde den narrative ramme. Eleverne skal undersøge dét engelsktalende sted i verden, hvor deres Storyline-familie bor, så de kan folde karaktererne og deres dagligdag ud. Herved får de *indsigt i kultur- og samfundsforhold i de respektive lande*. Samtalerne i klassen og elevernes præsentation af deres arbejde styrker *elevernes internationale forståelse og forståelse af egen kultur*. Gruppearbejdet skaber rammer for *oplevelse, indsigt og*

samarbejde samt styrker elevernes aktive medvirken. I forløbet skal grupperne beslutte, hvad det er vigtigt at undersøge om *deres* by, hvad man kan lave i fritiden, og hvilken slags arbejde de voksne kan have.

Flere grupper veksler mellem at arbejde i fællesskab og lave midlertidig arbejdsdeling. Mette og Line opfordrer den fagligt svagere Janus til at finde billeder af en lærer. Her inddrager pigerne Janus ved at tildele ham en opgave med relevans og går imens ud for at hente nogle ting, de skal bruge til opgaven. Da de skal lave lyd til deres historie, henter de tre sammen et headset og en mikrofon på biblioteket. Mette og Line er generelt opmærksomme på at få Janus med, og de tager ansvar for både at tildele ham opgaver og inddrage ham direkte i fællesskabet.

De sprogfaglige formål er kommet i spil på mange måder. Morgenen starter med at Storyline-familierne på skift fortæller på engelsk om, hvordan det går med deres opgave. Efter gruppefremlæggelsen repeterer de sammen med læreren – stadig på engelsk – hvad dagens arbejde skal gå ud på.

Når eleverne har fundet den information, de skal bruge, er næste trin at udfylde Storyline-pædagogikkens narrative ramme. Eleverne arbejder med udgangspunkt i deres produktive sprogkompetencer, idet de både skriver tekst og speaker til deres PhotoStory. I fortællingen trækker de på deres evne til at fortælle på dansk og omsætter derefter helheden til engelsk skrift og speak. I flere af grupperne ses en gradvis udvikling over mod at springe det formulerede danske mellemlid over.

Arbejdsformen træner imidlertid også de receptive sprogfærdigheder. Dels skal de læse sig frem til informationerne på engelsksprogede hjemmesider. Her trækker de på deres almene viden, når de skal udtrække indholdet. Dels lytter de meget grundigt til deres speak for at få udtalen i orden.

Hele spektret er i spil, når den fagligt dygtige Nete og den fagligt meget svage Holger arbejder sammen om deres families hobbyer. Nete klikker PhotoStory-siden frem om faderen, som er pilot. Hun skriver, mens Holger vrider sig på stolen og taler dansk. Hun opfordrer Holger til også at skrive. Ved fælles hjælp får de skrevet ”Here is dad. He is flying”. Ved det næste billede er de kommet til barnet *Rainbow*, som Nete har beskrevet på det første billede. Holger klikker nu selv tilbage og ser, hvordan man staver til *Rainbow*. Nete dikterer og staver, mens Holger skriver. Da Holger skal speake, får han et gennembrud. Han opdager nemlig, at der er noget, han er god til. Efter at de har øvet meget, er hans speak perfekt.

Forløb som dette viser betydningen af speak- og genhørsfunktionen i PhotoStory. Eleverne bliver sprogligt ambitiøse uanset niveau. Både Janus og Holger vil gerne fortsætte med at speake og begynder selv at ønske optagelsen taget om. Katrine og Elin laver historien om *The Johnsons*. Da de skal lægge lyd på, er det Elin, der speaker. Om morgenen til den fælles præsentation på engelsk var hun meget genert og hakkede i det. Med headset og mikrofon taler hun med klar og tydelig stemme og en god udtale. Hun er meget kritisk og insisterer på, at optagelsen skal være perfekt.